

WATERCIRCLES FORSIKRING

VILKÅR ARBEIDSMASKINFORSIKRING

Januar 2023
Versjon WtCARM 1-5

Innhold

1	Hvem forsikringen gjelder for	3
2	Hvor forsikringen gjelder	3
3	Hva forsikringen kan omfatte	4
4	Hvilke begrensninger som gjelder	6
5	Endring av risiko	7
6	Endringer i motorvognregisteret	9
7	Forsikringsverdi/forsikringssum	9
8	Skademelding, skadeoppgjør og egenandeler	10
9	Korttidsforsikring og tilbakebetaling av premie	13
10	Fører- og traktorulykkesforsikring	13
11	Rettshjelp	17
12	Avbruddsforsikring	19

ARBEIDSMASKINFORSIKRING

Forsikringsvilkår WtCARM 1-5 gjelder for traktorer og andre selvgående arbeidsmaskiner, heretter kalt motorvogn.

I tillegg til disse vilkår gjelder:

- Forsikringsbeviset med angitte spesifikasjoner og særvilkår.
- Generelle vilkår.
- Forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989 (FAL) i den utstrekning den ikke er fraveket i vilkårene.
- Bilansvarsloven av 3. februar 1961 (BAL).

Forsikringsbeviset med angitte spesifikasjoner og særvilkår gjelder foran vilkårene.

I disse vilkårene blir traktor og arbeidsmaskin betegnet som motorvogn. Henvisninger i særvilkårstekstene til "Motorvognforsikringsvilkårene" gjelder til dette vilkår for traktor og arbeidsmaskin WtCARM 1-4.

1 Hvem forsikringen gjelder for, når den trer i kraft og innledende forutsetninger for dens gyldighet:

- 1.1 Ansvarsforsikringen gjelder for den som er nevnt i forsikringsbeviset og enhver rettmessig bruker/-fører av motorvognen.
- 1.2 Vognskadeforsikringen gjelder til fordel for den som er angitt i forsikringsbeviset - forsikringstakeren.
- 1.3 Førerulykkes- og traktorulykkesforsikring gjelder til fordel for personer nevnt i pkt. 10.
- 1.4 Rettshjelpforsikring gjelder til fordel for personer nevnt i pkt 11.
- 1.5 Panthaver og andre med tinglyst eiendomsrett i motorvognen.
- 1.6 Forsikringstaker må ha vanlig bosted, eller for næringsdrivende, ha hovedsete eller filial i Norge. Registrert motorvogn skal være registrert i Norge.
- 1.7 Forsikringen opphører ved eierskifte. Likevel gjelder forsikringen som var i kraft på overtakelsestidspunktet i 14 dager til fordel for ny eier, men dette gjelder ikke hvor den nye eier har tegnet forsikring.
- 1.8 Forsikringen trer i kraft på avtalt tidspunkt, men tidligst når den er notert av selskapets representant. Ved kjøp trer den i kraft tidligst når kjøperen overtar den økonomiske risiko.

FAL § 7-1 er fraveket til fordel for vilkårenes pkt 1.1 - 1.5.

2 Hvor forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder i Norden uten særskilt avtale. Dog gjelder lovpliktig forsikring for bilansvar i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) samt Sveits.

Særvilkår gjelder i samme geografiske område som den dekningen det er tilknyttet dersom ikke annet fremgår av særvilkåret.

3 Hva forsikringen kan omfatte

Av forsikringsbeviset fremgår hvilke deler av dette punkt forsikringsavtalen omfatter.

3.1 Ansvarsforsikring

3.1.1 Bilansvar

Selskapet dekker erstatningsansvar etter bilansvarsloven (BAL) - ubegrenset beløp ved personskade og inntil kr 100 000 000 ved skade på ting.

Utenfor Norge omfatter forsikringen erstatningsansvar etter skadestedets lovgivning for bilansvar. Innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsom- rådet (EØS), dekkes etter norske regler dersom dette gir høyere dekning.

Det kan forekomme at enkelte av de nye stater i Europa ikke aksepterer "Grønt kort" fordi de ikke er med i internasjonalt forsikrings samarbeid. Disse stater forlanger at det tegnes særskilt ansvarsforsikring ved innreise i landet - "grenseforsikring". Når slik grenseforsikring er tegnet, gjelder Selskapets ansvarsforsikring bare for skade som rammer fører og reisende med motorvognen. Haikere er unntatt.

Ansvarsforsikringen omfatter også Rettshjelp for personlig bruker/eier av motorvogn - se pkt 3.1.3.

3.1.2 Annet erstatningsansvar

Selskapet dekker annet erstatningsansvar som sikrede etter gjeldende rett kan pådra seg for skade voldt av motorvognen, for så vidt ansvaret er en følge av skade på annens person eller ting. Ansvar som på grunn av tilsagn, avtale eller tjenesteforhold faller utenfor det alminnelige - ikke-kontraktsmessige - erstatningsansvar, er unntatt.

Forsikringssummen er kr 10 000 000 og danner grensen for selskapets ansvar i forsikringstiden selv om krav blir fremsatt av flere skadelidte. Har man pådratt seg ansvar både etter bilansvarsloven og andre erstatningsregler, er selskapets samlede ansvar ved fingskade begrenset til kr 10 000 000.

Skyldes skaden forhold som nevnt i pkt 4.1, 4.2, 4.3, 4.5 og overtredelse av bestemmelsene i pkt 5.2.1 første og annet ledd, gjelder ikke ansvarsforsikringen.

Forsikringssummen kan utvides ved tilleggsavtale.

Blir søksmål reist mot sikrede, og ansvaret etter saksøkerens begrunnelse omfattes av forsikringen, fører selskapet saken og betaler omkostningene.

3.1.3 Rettshjelpforsikring

Rettshjelpforsikring er inkludert for personlig eier, rettmessig bruker eller fører etter bestemmelsene i pkt 11.

3.2 Vognskadeforsikring (brann-, brann/tyveri-, kaskoforsikring).

Hvilke typer skader som de forskjellige former for vognskadeforsikring dekker, fremgår av punktene 3.2.1 - 3.2.3.

Vognskadeforsikringen omfatter:

- a) Motorvognen og spesifisert tilleggsutstyr. Forsikringen omfatter standard utstyrt motorvogn av fabrikat, type og årsmodell som er beskrevet i forsikringsbeviset, samt annet tilleggsutstyr når dette er spesifisert.
- b) Tilbehør m.v.
 - fastmontert radio, musikk/bilde-anlegg
 - annet lovlig fast montert tilleggsutstyr inntil kr 10.000
- c) Påmontert utskiftbar redskap
Påmontert utskiftbar redskap når dette fremgår av forsikringsbeviset (ekskl. tilhenger og stasjonære enheter som bruker motorvognen som kraftkilde).

3.2.1 Brannforsikring

Gjelder skade på motorvognen som følge av brann, lynnedslag og eksplosjon.

3.2.2 Brann- og tyveriforsikring

Gjelder skade som nevnt i pkt 3.2.1 og skade på motorvognen som følge av tyveri, brukstyveri eller forsøk på tyveri.

I tillegg dekkes hæververk når det er åpenbart at det samtidig er gjort forsøk på å stjele motorvognen. Det samme gjelder dersom det er gjort innbrudd i den.

Det ansees ikke som tyveri om den skyldige tilhører sikredes husstand eller er ansatt sjåfør (jf straffelovens §260).

3.2.3 Kaskoforsikring

Gjelder skade som nevnt i pkt 3.2.2 og annen skade på motorvognen oppstått ved sammenstøt, utforkjøring, velting, hæververk eller annen tilfeldig, plutselig ytre påvirkning.

3.3 Maskinskadeforsikring.

Gjelder skade ved brudd eller brekkasje som oppstår plutselig og uforutsett på

- motor
- gearkasse til og med kraftuttak
- drivverk til arbeidsmaskinens fremdrift
- komplett styreenhet
- arbeidsenhetenes motor og drivverk innenfor beskrivelsen i pkt 3.2 a).

3.4 Transport etter skade.

Omfatter forsikringsavtalen skade etter pkt 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 eller 3.3 og skaden ellers er erstatningsmessig, erstattes også rimelige omkostninger ved transport av motorvogn som er nødvendige for flytting fra det sted skaden skjedde, til nærmeste verksted som kan utføre reparasjonen og tilbake til skadested eller eierens faste adresse - hva som faller rimeligst. Andre utgifter til transport dekkes ikke.

3.5 Fører- og traktorulykkesforsikring.

Forsikringsvilkårene for fører- og traktorulykkesforsikring fremgår av pkt 10.

3.6 Avbruddsforsikring.

Forsikringsvilkårene for avbruddsforsikring fremgår av pkt 12.

4 Hvilke begrensninger som gjelder

Forsikringen omfatter ikke

- 4.1 skade som oppstår når motorvognen er rekvirert av offentlig myndighet.
- 4.2 skade som oppstår ved deltakelse i eller trening til hastighetsløp eller fartsprøver, inkludert traktorpulling.
- 4.3 skade som sikrede eller den som er ansvarlig for motorvognen har voldt forsettlig.
- 4.4 skade som sikrede eller den som er ansvarlig for motorvognen har fremkalt ved grov uaktsomhet. Det avgjøres under hensyn til skyldgraden og omstendighetene for øvrig om selskapet skal betale noe og i tilfelle hvor mye.
- 4.5 skade som oppstår når motorvognen blir kjørt av en person som er påvirket av berusende eller bedøvende middel, og eieren eller den som er ansvarlig for motorvognen visste eller burde vite det.
- 4.6 skade som importør, selger eller reparatør er ansvarlig for. Fører sikredes krav ikke frem, og skaden ellers er erstatningsmessig, dekker selskapet likevel skaden og trer inn i kravet.
- 4.7 skade når premien ikke er betalt (jf. FAL §5-2). Erstatning etter ansvarsforsikringen til forsikringstaker eller den som kan identifiseres med forsikringstaker, bortfaller også.
- 4.8 verdiforringelse.
- 4.9 tap av arbeidsfortjeneste.
- 4.10 avsavn.
- 4.11 skade på kjølesystem som skyldes korrosjon eller annen form for tæring.
- 4.12 utmatningsbrudd i sveisede konstruksjoner.
- 4.13 skade på motorvognen under arbeid på flåte, rigg eller skip, med mindre det er angitt i forsikringsbeviset.
- 4.14 ansvar som sikrede pådrar seg utover Bilansvarslovens bestemmelser
 - a) for skade på gods som blir ført med motorvognen ut over bestemmelsene i BAL, med mindre det fremgår av forsikringsbeviset
 - b) for skade på hengende gods i kran med mindre det er angitt i forsikringsbeviset.

- c) for oppreisning etter lov om skadeserstatning av 13. juni 1969, § 3-5.
- d) overfor medlemmer av sikredes familie, eller - hvis forsikringen er tegnet av et firma - overfor innehaverne av firmaet eller deres familie. Til familie regnes ektefelle, foreldre, søsken, barn og barns ektefelle. Selskapet svarer heller ikke for ansvar overfor medeiere for skade på ting som eies i fellesskap, eller som disponeres av sikrede eller overfor mor/datterselskap, eller overfor selskap eller virksomhet i samme konsern (jf aksjelovens § 1-2) hvor eierinteressene er de samme med 50% eller mer i hvert av selskapene eller hvor sikrede eller dennes familie har mer enn 50%.
- e) for skade forårsaket av støy, larm, støv, lukt, med mindre årsaken er plutselig og uforutsett.
- f) for skade oppstått ved ras, jordforskyvning, setning eller drenering av grunn, dambrudd eller forurensning av luft, vann eller grunn.
- g) for skade på ting (herunder skade på fast eiendom) som tilhører en annen, men som sikrede eller noen på dennes vegne tar hånd om for salg, utleie, fremvisning, demonstrasjon o.l., leie, lån, bruk, oppbevaring, flytting, installasjon, reparasjon, av- eller tildekking, ombygging eller annen bearbeidelse.

Hvis sikredes rett til erstatning etter bestemmelsene ovenfor helt eller delvis bortfaller som følge av sikredes handlinger eller unnlater, gjelder dette også ved tilsvarende handlinger eller unnlater foretatt av andre

- som med sikredes eller eierens samtykke er ansvarlig for motorvognen.
- som helt eller delvis har kjøring av den næringsdrivendes motorvogn(er) som en del av sitt yrke.
- som disponerer motorvognen, eller dennes husstandsmedlemmer.

5 Endring av risiko

Sikkerhetsforskrifter

Hvis sikredes rett til erstatning helt eller delvis bortfaller som følge av sikredes handlinger eller unnlater, gjelder dette også ved tilsvarende handlinger eller unnlater foretatt av andre

- som med sikredes eller eierens samtykke er ansvarlig for motorvognen.
- som helt eller delvis har kjøring av den næringsdrivendes motorvogn(er) som en del av sitt yrke.
- som disponerer motorvognen, eller dennes husstandsmedlemmer.

5.1 Forbehold om å redusere erstatningen eller

Selskapets ansvar ved endring av risikoen (Gjelder ikke ved brann- eller tyveriskader).

- 5.1.1 Endres selskapets risiko for skader i forhold til den avtale som er angitt i forsikringsbeviset, plikter forsikringstakeren straks å underrette selskapet.

Følgene av å unnlate å gi selskapet beskjed om endringer av risikoen som betinger høyere premie enn den som er betalt, er:

- Ved vognskade/maskinskade begrenses selskapets ansvar til hva som svarer til forholdet mellom den premie som er betalt og den som skulle ha vært betalt.
- Ved ansvarsskade har selskapet tilsvarende regressrett overfor forsikringstakeren, dog begrenset til 5 ganger årspremien for ansvarsforsikring.

5.1.2 Hvilke tilfeller pkt 5.1 omfatter:

- Anvendelse av motorvognen som strider mot forutsetninger gitt i forsikringsbeviset.

5.2 Sikkerhetsforskrifter

Forsikringen er overtatt på betingelse av at de fastsatte sikkerhetsforskrifter til enhver tid overholdes. Har sikrede forsømt å overholde sikkerhetsforskriftene, eller påse at de blir overholdt, kan Selskapet være helt eller delvis uten ansvar (jf FAL § 4-8).

5.2.1 Generelle sikkerhetsforskrifter

- Motorvognens fører skal ha de førerkort, kjøresedler, bevis og sertifikater myndighetene krever for den klasse og brukstype motorvognen tilhører. Fører over 80 år med førerkort klasse A, A1, B, BE, S og T skal ha legeattest som beskrevet i førerkortforskriftenes § 30, pkt 2 som bekrefter tilfredsstillende helse. Tilsvarende legeattest skal også innehas av fører av førerkortfrie kjøretøyer med egenvekt over 150 kg. Legeattesten kan kreves fremlagt for selskapet. Manglende legeattest anses som brudd på sikkerhetsforskriften.
- Under øvelseskjøring med motorvognen skal de krav som vegtrafikkloven og stedlige politimyndigheter stiller være oppfylt.
- Motorvognens væskekjølesystem skal være påfylt frosthindrende middel tilpasset de klimatiske forhold.
- Før grave- og pelningsarbeider igangsettes skal det innhentes tillatelse fra ansvarlige offentlige myndigheter. Nedgravde vann- og kloakkrør, telefon- og telegrafkabel samt elektriske ledninger skal avmerkes på en slik måte at skade på disse unngås.
- Ved graving må Arbeidstilsynets "Bestemmelse nr. 151" om Graving og avstiving av grøfter følges.
- Forskrifter/instrukser om bruk av maskin/- redskap fastsatt av produsent, leverandør eller offentlig myndighet, skal overholdes. Ved skade på hydrauliske systemer skal olje- og filterskift-intervall dokumenteres. Dersom dokumentasjon mangler, anses sikkerhetsforskriften som overtrådt.
- Maskiner som hovedsaklig brukes på søppelfyllinger, skal minst en gang hver annen uke gjennomgå en fullstendig rengjøring.
- Maskiner som brukes på steder hvor det er lett antennelig materiale som søppelfyllinger, sagbruk, torvproduksjon e.l., skal plasseres på sted hvor det er underlag av sand, grus eller stein når de ikke er i bruk.
- Maskinen skal ha daglig kontroll av spesielt utsatte elektriske kabler. Det skal også kontrolleres at det ikke har oppstått oljelekkasje eller andre forhold som kan medføre fare for skade.
- Ved kjøring på broer, veier, vakter, annet underlag eller islagte vann, skal forsikringstaker eller den som er ansvarlig for motorvognen forvise seg om at dette kan skje uten fare for overbelastning.
- Tenningsnøkkel skal oppbevares på sted som ikke er tilgjengelig for uvedkommende og motorvognen skal, hvis mulig, være avlåst når den ikke er i bruk.
- Last skal sikres slik at den ikke kan forskyve seg, falle av eller rase ut.

5.2.2 Spesielle sikkerhetsforskrifter for mobilkran

- Enhver mobilkran skal være utstyrt med instruksjonsbok på norsk som inneholder fullstendige opplysninger om bruk, montering/- demontering, transport, bremses, koblingskjema for elektrisk utstyr, vedlikeholds- og ettersynsregler. Fører av mobilkran skal være kjent med innholdet og følge dette.

- Mobilkran skal være utstyrt med libelle.

- Bevegelig kranarm og lastekrok skal ha grensebryter som automatisk hindrer endekjøring i ytterstillinger. Når grensebryter trer i funksjon, skal driften automatisk falle ut. Ny innkobling av drift eller løsning av brems skal ikke være mulig før alle aktuelle betjeningsorganer er brakt i null-stilling, og da slik at bevegelsen bare kan skje i sikker retning.

- Mobilkraner skal være utstyrt med overlastbryter og i tillegg maksimalmomentbryter eller lastemomentindikator. Med lastemomentindikator forstås en anordning som viser forholdet mellom det opptredende lastemoment og det tillatte lastemoment.

- Støttelabber og andre stabiliserende anordninger skal, hvor det er foreskrevet, alltid være i funksjon ved løfting.

- Før arbeid settes i gang, skal kranføreren utføre alle bevegelser med sikte på å kontrollere at maskinen fungerer. Videre skal det kontrolleres at grense- og overlastbrytere virker som de skal.

- Før opprigging starter, skal fører av mobilkranen vurdere om grunnforhold er av slik beskaffenhet at arbeidet kan skje uten fare for velt og skade.

- Underlagsplater skal benyttes.

5.2.3 Spesiell sikkerhetsforskrift for borerigg.

Ved utkjøring og under arbeid, skal riggen være forsvarlig boltet/sikret med vinsj, for å hindre utglidning og/eller velt.

5.2.4 Spesiell sikkerhetsforskrift for skogsarbeidsmaskin og kompaktor

Maskinen skal være utstyrt med minst tre stk. pulverbrannslukkere av type ABE i effektivitetsklasse II, hvorav to inneholdende minst 6 kg. pulver, og ett inneholdende minst 2 kg. pulver. Minst to stk 6-kilos apparater skal monteres på utsiden av førerhuset, ett på hver side.

Apparatene skal plasseres i kasser av egnet metall som er motstandsdyktige mot regn og støt og som kan åpnes med et enkelt håndgrep. Inne i førerhuset, skal et monteres minst ett stk 2-kilos apparat. Apparatet skal være lett tilgjengelig for føreren.

Apparatene skal være godkjent av Statens Branninspeksjon og skal kontrolleres minst en gang hvert år.

6 Endringer i motorvognregisteret

I henhold til fullmakt opphører forsikringen når det i det sentrale motorvognregister fremkommer at kjøretøyet er solgt, vraket, stjålet eller avregistrert, se forsikringsbeviset.

7 Forsikringsverdi/forsikringssum

- 7.1 Forsikringsverdien for motorvogn med påbygg, fabrikkmontert tilbehør og tilleggsutstyr/redskap som beskrevet i pkt 3.2 beregnes etter hva det på skadedagen vil/ville koste(t) selskapet å anskaffe og omregistrere tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - utstyrt motorvogn/del av samme merke, modell, type, årgang, utførelse og stand, - gjenanskaffelsesverdien.
- 7.2 Forsikringsverdien for tilleggsutstyr, når dette skades uten at motorvognen er påført totalskade, settes til hva det vil koste selskapet å anskaffe ny tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - ting, på det tidspunkt skaden inntraff.
- Etter ett år fra tingen ble kjøpt som ny, reduseres forsikringsverdien med 10% pr. år for hvert påbegynt år, maksimum 80%.
- 7.3 Forsikringssummen kan inngå som grunnlag for premiefastsettelsen.

8 Skademelding, skadeoppgjør og egenandeler

8.1 Skademelding m.v.

- 8.1.1 Når skade er inntruffet, skal sikrede omgående gi selskapet melding om skaden. Samtidig skal sikrede gi de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelige og som selskapet trenger for å beregne sitt ansvar og utbetale erstatningen.
- 8.1.2 Brann-, tyveri-, hæver- og personskafe skal umiddelbart meldes til politiet. Andre skader skal meldes til politiet hvis selskapet forlanger det.
- 8.1.3 Skademelding skal inneholde sikredes fødselsnummer (11 siffer) eller bedriftens foretaksnummer.
- 8.1.4 Ved tap av utstyr ut over motorvognens seriemessige utførelse, må sikrede legge frem dokumentasjon for dette.
- 8.1.5 Selskapet har ikke plikt til å betale erstatning før nødvendige undersøkelser er avsluttet.
- 8.1.6 Når selskapet har betalt erstatning, plikter sikrede på anmodning å overdra de erstattede gjenstander fri for heftelser.
- 8.1.7 Ved maskinskafe kan selskapet kreve dokumentasjon for de skadede komponentenes alder. Dersom dokumentasjon ikke kan fremskaffes, gjelder 1. januar i motorvognens produksjonsår.
- 8.1.8 Ved skade på kraner og store maskiner skal det ikke igangsettes berging eller flytting før selskapet er underrettet. Dette gjelder ikke når det er tvingende nødvendig for å avverge skade på personer eller for å avverge totalskade eller vesentlig forverring av skaden på motorvognen eller skade på annen berørt eiendom.

8.2 Oppgjørsregler ved reparasjon

- 8.2.1 Kan skaden repareres, erstattes reparasjonsomkostningene. Er det etter selskapets mening ikke lønnsomt å reparere de enkelte deler, skiftes de med tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - deler. Hvis reparasjonen skjer ved innsetting av nye deler og de utskiftede deler er forringet som følge av tidligere ikke utbedrede skader, slitasje, korrosjon e.l., gjør selskapet et skjønnsmessig fradrag for dette.

Ved maskinskade er slitasjefradraget inkludert i egenandelen nevnt i pkt 8.4.5. Er de utskiftede delene likevel vesentlig mer slitt eller forringet enn hva som regnes som normalt, kan selskapet gjøre et skjønnsmessig fradrag for dette.

- 8.2.2 Reparasjon kan bare påbegynnes med selskapets samtykke.
- 8.2.3 Selskapet kan avgjøre hvor reparasjonen skal foretas.
- 8.2.4 Selskapet har rett til å bestemme at reparasjon skal foretas.
- 8.2.5 En eventuell verdiforringelse, eller tap av garantiavtale etter fullført reparasjon, erstattes ikke under vognskadeforsikringen. Reklamasjonskrav på reparasjon må rettes til verksted/reparatør.
- 8.2.6 Meromkostninger til overtidsbetaling, flyfrakt, og foreløpig reparasjon erstattes ikke.
- 8.2.7 Blir reparasjon foretatt utenom verksted, erstattes arbeidspenger med 50% av normalpris på verksted.
- 8.2.8 Påløpt investerings-/merverdiavgift erstattes etter fremlagte kvitteringer.

8.3 Oppgjørsregler ved kondemnasjon

- 8.3.1 Er motorvognen, del av den, utstyr utover motorvognens seriemessige utførelse gått tapt, eller reparasjon av skaden etter selskapets mening ikke er lønnsom, kan selskapet foreta kontant oppgjør, eller erstatte motorvognen/delen med en tilsvarende - eller i det alt vesentlige tilsvarende - motorvogn/del/gjenstand.
- 8.3.2 Selskapet avgjør hvem som skal ha råderetten over den skadede motorvognen. Hvis sikrede beholder den, gjøres fradrag for vrakverdien og omregistreringsavgiften av motorvognen.
- 8.3.3 Ved maskinskade er slitasjefradraget innebygget i egenandelen som nevnt i pkt 7.4.5. Er de utskiftede delene likevel vesentlig mer slitt eller forringet enn hva som regnes som normalt, kan selskapet gjøre skjønnsmessig fradrag for dette.

8.4 Egenandeler ved ansvars- og vognskade

I erstatningsoppgjøret fratrekkes den egenandel som fremgår av punktene nedenfor. Skal erstatningen avkortes/settes ned, gjøres dette før egenandelen er fratrukket.

Utbetaler selskapet ved samme skadetilfelle erstatning til sikrede i henhold til flere forsikringsavtaler, trekkes bare en egenandel - den største. Det samme gjelder også hvis skadetilfellet fører til fradrag av flere egenandeler etter disse vilkår. Dette gjelder ikke dersom noe annet fremgår av særvilkår.

- 8.4.1 Ansvar
 - a) Ansvar etter bilansvarsloven. Ingen egenandel.
 - b) Ansvar ved graving. Egenandel kr 5 000.
 - c) Annet erstatningsansvar. Egenandel kr 2 000.
- 8.4.2 Rettshjelpgifter
 - Egenandel kr 4 000 med tillegg av 20% av det overskytende. Det trekkes bare en egenandel for hver tvist selv om det er flere parter på samme side.

- 8.4.3 Brann og tyveri.
Privat- og landbruk egenandel kr 4 000. Næring egenandel kr 5 000.
- 8.4.4 Annen vognskade.
Privat- og landbruk egenandel kr 3 000. Næring egenandel kr 6 000, dog kr 10 000 for mobilkran og skogsarbeidsmaskin hvis ikke annet fremgår av forsikringsbeviset.
- 8.4.5 Særskilt egenandel for maskinskader.

Dersom motorvognen er solgt uten garanti eller med redusert garanti i forhold til større importørers vanlige garantibestemmelser i markedet, og skaden normalt ville kommet inn under disse, blir det trukket fra en tilleggsegenandel på 20% av skadebeløpet inklusive avgift.

Fra leveringsdato for ny komponent (komplett enhet/hovedkomponent) som fabrikkny til 1. januar og videre ett kalenderår er egenandelen kr 6 000, dog kr 10 000 for mobilkran og skogsarbeidsmaskin.

Fra og med 1. januar år 2, beregnes egenandelen i prosent av

- arbeidspenger inklusive avgift, når det benyttes tilsvarende, eller i det alt vesentlig tilsvarende - brukte deler og disse med rimelige anstrengelser kan skaffes,
- skadebeløpet inklusive avgift i øvrige tilfeller, maksimert til motorvognens gjenanskaffelsesverdi, avhengig av alder på den skadede komponent (komplett enhet/hovedkomponent) i skadeøyeblikket etter følgende tabell:

Privat- og kombinert landbruk/skogbruk:

År 3	5 % minimum kr 3 000
År 4	10 % minimum kr 3 000
År 5	20 % minimum kr 3 000
År 6	30 % minimum kr 3 000
År 7 – 8	40 % minimum kr 3 000
År 9 – 10	50 % minimum kr 3 000
År 11 – 12	60 % minimum kr 3 000
År 13 – 14	70 % minimum kr 3 000
År 15 og senere	80 % minimum kr 3 000

Næring:

År 2	20 % minimum kr 6 000
År 3	30 % minimum kr 6 000
År 4	40 % minimum kr 6 000
År 5	50 % minimum kr 6 000
År 6 – 7	60 % minimum kr 6 000
År 8 – 9	70 % minimum kr 6 000
År 10 og senere	80 % minimum kr 6 000

Minimum for mobilkran og skogsarbeidsmaskin.

kr 10 000
kr 10 000
kr 10 000
kr 10 000
kr 10 000
kr 10 000
kr 10 000

8.5 Skjønn

Ved vognskade kan avgjørelse om følgende forhold tas ved skjønn hvis sikrede eller selskapet krever det:

- Verdifastsettelse.
- Skadeansettelse.

Bestemmelsene om skjønn i Generelle vilkår får i så fall anvendelse. Skjønnen kan ikke med bindende virkning for partene ta stilling til skadeårsak og andre faktiske forhold som er avgjørende for selskapets ansvar.

8.6 Ting som kommer til rette.

Kommer ting til rette etter at erstatning er betalt, har sikrede rett til å beholde tingen mot å betale erstatningen tilbake. Sikrede må, dersom denne ønsker å beholde tingen, gi skriftlig beskjed om dette innen en måned etter at selskapet har avsendt beskjed om at gjenstanden er kommet til rette. Innen samme frist må erstatningen være tilbakebetalt. I motsatt fall tilfaller tingen selskapet.

8.7 Regress

Har selskapet måttet foreta utbetaling for dekning av skade som det etter forsikringsvilkårene ikke svarer for eller hvis premien ikke var betalt, plikter sikrede eller den ansvarlige å betale beløpet tilbake til selskapet. Det samme gjelder i den utstrekning sikrede har gitt uriktige opplysninger om motorvognens tilstand i forbindelse med skade.

9 Korttidsforsikring og tilbakebetaling av premie

For motorvogn som omfattes av dette vilkårssett gjelder Generelle vilkårs pkt 7.

10 Fører- og traktorulykkesforsikring

10.1 Definisjoner

10.1.1 Forsikrede

Forsikrede er den persons liv eller helse forsikringen knytter seg til. Se pkt 10.2.

10.1.2 Forsikringssum

Forsikringssum er det beløp som utbetales ved et forsikringstilfelle og som fremkommer av pkt 10.5.1.

10.1.3 Forsikringstilfelle

Et forsikringstilfelle inntreffer når de faktiske forutsetningene som utløser rettigheter etter forsikringen foreligger.

10.1.4 Medisinsk invaliditet

Med medisinsk invaliditet menes den varige fysiske funksjonsnedsettelsen som en bestemt skade erfaringsvis forårsaker.

Den medisinske invaliditetsgraden fastsettes på grunnlag av invaliditetstabellene gitt av Sosialdepartementet i forskrift av 21.4.1997 nr 373, del II og III. Invaliditetsgraden fastsettes uten hensyn til yrke, nedsatt evne til inntektsgivende arbeid (uføregrad), fritidsinteresser o.l.

10.1.5 Ulykkeskade

Med ulykkeskade forstås fysisk skade på en person forårsaket ved en plutselig og uforutsett ytre begivenhet, "et ulykkestilfelle", som inntreffer under bruk av motorvognen. Se også pkt 10.4.

10.2 Hvem forsikringen gjelder for

Når det fremgår av forsikringsbeviset at det er avtalt førerulykkesforsikring, omfatter forsikringsavtalen rettmessig fører og dennes passasjerer i det tillatte antall som fremgår av motorvognens vognkort og som befinner seg på, i eller ved motorvognen med tilkoplede redskap. Føreren og eventuelle passasjerer er å anse som de forsikrede.

Under øvelseskjøring ansees læreren som fører og eleven som passasjer.

Forsikringen omfatter ikke passasjerer som er med motorvognen mot betaling.

Det er ikke adgang til å oppnevne begunstiget eller å overdra, pantsette eller på annen måte å stille et krav som sikkerhet for gjeld.

10.3 Hvor forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder i det området som er fastsatt for ansvarsforsikringen av den motorvogn som er nevnt i forsikringsbeviset.

10.4 I hvilke situasjoner forsikringen gjelder

Selskapet svarer for ulykkesskade som rammer den forsikrede person når denne befinner seg i, på eller ved motorvognen. Er motorvognen med tilkoplede redskap den direkte årsak til skaden, svarer selskapet også for ulykkesskade som rammer føreren når denne befinner seg utenfor motorvognen med tilkoplede redskap.

10.5 Hva forsikringen omfatter

10.5.1 Medisinsk invaliditet

Har ulykkesskaden ført til medisinsk invaliditet betales det invaliditetserstatning. Retten til erstatning inntreffer når ulykkesskaden skjer. Forsikringssummen er kr 200 000 for hver skadet person. Erstatningen utgjør en prosentvis andel av forsikringssummen tilsvarende den medisinske invaliditetsgraden.

10.5.2 Dødsfall

Har ulykkesskaden ført til dødsfall utbetales dødsfallserstatning. Retten til erstatning inntreffer når ulykkesskaden skjer. Forsikringssummen er kr 100.000 så fremt forsikrede da denne døde, hadde ektefelle/registrert partner/samboer i live, eller forsørget barn. I motsatt fall er selskapets erstatningsplikt begrenset til kr 20 000.

10.6 Hva forsikringen ikke omfatter

Følgende begrensninger gjelder:

10.6.1 Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser

Forsikringen gir ikke rett til utbetaling for psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser selv om slike kan føres tilbake til en ulykke med det forsikrede kjøretøy.

10.6.2 Sykdom og andre særlige tilstander

Forsikringen gjelder ikke ulykkesskade som skyldes sykdom, sykkelig tilstand eller anlegg, for eksempel skader som oppstår i forbindelse med epileptisk anfall, bevissthetstap, hjerneslag e.l. Forsikringen gjelder heller ikke følgende tilstander, selv om en ulykkeshendelse er utløsende årsak:

- slagtilfelle
- hjerteinfarkt
- kreft
- smertetilstander i rygg, med mindre smertene har oppstått som følge av røntgenologisk påvisbart brudd i ryggsøylen, og bruddet skyldes en ulykkeshendelse.

10.6.3 Arr og vansiring

Forsikringen gir ikke rett til utbetaling ved arr og vansiring som gir invaliditetsgrad på mindre enn 15 %.

10.6.4 Slagsmål, forbrytelser og gjengjeldelsesforhold

Forsikringen gjelder ikke ulykkesskade som skyldes at den forsikrede:

- frivillig deltar i slagsmål eller forbrytelse
- er offer for gjengjeldelsesforhold i forbindelse med egen deltakelse i straffbar handling.

10.6.5 Forsett

Er forsikringstilfellet forsettlig fremkalt, er selskapet ikke ansvarlig. Selskapet er likevel ansvarlig hvis den forsikrede på grunn av alder eller sinnstilstand ikke kunne forstå rekkevidden av sin handling. Selskapet svarer uansett ikke for selvmord eller forsøk på selvmord som skyldes sinnslidelse. Dersom kravstilleren kan sannsynliggjøre at selvmordet skyldes en akutt sinnsforvirring - som skyldes en ytre årsak - og ikke en sinnslidelse, er selskapet likevel ansvarlig.

10.6.6 Uaktsomhet

Er forsikringstilfellet grovt uaktsomt fremkalt og/eller omfanget av det økt som følge av grov uaktsomhet, kan selskapets ansvar settes ned eller falle bort. Ved avgjørelsen skal det bl.a. legges vekt på skyldgraden, skadeforløpet og om forsikrede var i selvselvforstyldt rus. Jf FAL § 13-9.

10.7 Skadeoppgjør

10.7.1 Fellesregler

10.7.1.1 Lege- og spesialisterklæringer.

Den forsikrede og selskapet har rett til å innhente lege- og spesialisterklæringer som har betydning for fastsettelsen av grunnlaget for erstatningsberegningen. Dersom selskapet finner det nødvendig å innhente legeerklæring fra ny sakkyndig, skal dette begrunnes skriftlig. Hvis den forsikrede befinner seg utenfor Norge kan selskapet kreve at forsikrede fremstiller seg for lege i Norge for vurdering av om vilkårene for erstatning foreligger. Legens honorar betales av selskapet.

10.7.1.2 Samvirkende årsaker

Erstatningen reduseres forholdsmessig hvis andre forhold, sammen med ulykkesskaden, har medvirket til medisinsk invaliditet eller til at den forsikrede dør.

10.7.2 Når erstatningen utbetales og hvordan den beregnes:

10.7.2.1 Medisinsk invaliditet

Invaliditetserstatningen kommer til utbetaling når forsikringstilfellet er inntruffet, selskapet har mottatt kravet med nødvendig dokumentasjon og har hatt rimelig tid til å kartlegge ansvarsforholdet og beregne sitt endelige ansvar.

Erstatningen fastsettes på grunnlag av den invaliditetsgraden som ulykkesskaden representerer og forsikringssummen.

Dersom et ulykkestilfelle fører til flere skader på samme person, fastsettes invaliditetsgraden ut fra en samlet vurdering. Dersom ulykkesskaden øker en tidligere funksjonsnedsettelse, gjøres fradrag i medisinsk invaliditet tilsvarende tidligere funksjonsnedsettelse. Når andre forhold medvirker til at den medisinske invaliditetsgraden blir høyere enn det skaden alene tilsier, ytes forholdsmessig erstatning. Se også pkt 10.7.1.2.

10.7.2.2 Dødsfall

Dødsfallserstatningen kommer til utbetaling når dødsfallet er inntruffet, selskapet har mottatt kravet med nødvendig dokumentasjon og har hatt rimelig tid til å kartlegge ansvarsforholdet og beregne sitt endelige ansvar.

Medfører ulykkesskaden at forsikrede dør innen to år etter skadedato, betales dødsfallerstatning. Eventuell invaliditetserstatning som måtte være forskuddsbetalt for samme skade, kommer til fradrag.

Dør den forsikrede av annen årsak innen to år etter at ulykkesskaden inntraff, betales verken dødsfall- eller invaliditetserstatning.

Dør den forsikrede senere enn to år etter at ulykkesskaden inntraff, betales ikke dødsfallserstatning, men invaliditetserstatning etter den invaliditetsgrad som ulykkesskaden ville ha medført.

10.7.3 Hvem utbetalingen går til:

10.7.3.1 Medisinsk invaliditet

Forsikringsutbetalingen tilfaller den forsikrede.

10.7.2.2 Dødsfall

Utbetalingen av forsikringssummen følger bestemmelsene i FAL kap 15:

Hovedregler Forsikringsutbetalingen tilfaller forsikringstaker.

Er forsikringstaker og forsikrede samme person, tilfaller forsikringsutbetalingen avdødes ektefelle/registrerte partner. Har ikke avdøde slike, eller er de ikke lenger i live, tilfaller utbetalingen avdødes arvinger etter lov

eller testament i henhold til arvelovens bestemmelser. En person anses ikke som ektefelle/registrert partner etter avsnittet ovenfor når det på dødsfallstidspunktet er avsagt dom for eller gitt bevilling til separasjon eller skilsmisse. Dette gjelder selv om avgjørelsen ikke er rettskraftig eller endelig.

Hvis samboer er oppnevnt som begunstiget uten å være navngitt, skal med slik samboer forstås:

- person som avdøde på dødsfallstidspunktet levde sammen med i ekteskapsliknende forhold hvis det av Folkeregisteret fremgår at de to har hatt samme bolig de siste to årene, eller
- person som hadde felles barn og felles bolig med forsikrede.

En person regnes likevel ikke som samboer etter dette avsnitt dersom det på dødsfallstidspunktet forelå forhold som var til hinder for at lovlig ekteskap kunne inngås, eller det er åpenbart at faktisk samlivsbrudd har funnet sted på et tidligere tidspunkt.

11 Rettshjelp

11.1 Utgifter selskapet dekker:

- 10.1.1 I hvilken egenskap sikrede er dekket av selskapet dekker vi nødvendige utgifter til advokat, retten, sakkyndige og vitner når sikrede er part i tvist i egenskap av personlig eier, rettmessig bruker eller fører av den forsikrede motorvogn.
- 11.1.2 Utgifter til rettsbehandling Utgifter til rettsmegling, inkludert forberedelser til slik megling, dekkes med inntil kr. 7 500,-. Utgifter til sakkyndige som ikke er oppnevnt av retten, dekkes bare når utgiftene på forhånd er godkjent av selskapet. Utgifter til vitner dekkes bare ved hovedforhandling og bevisopptak. Idømte saksomkostninger dekkes ikke. Rettsgebyr i ankeinstans dekkes heller ikke. Bestemmelsen om anke gjelder også ved bruk av andre rettsmidler. Tilkjente saksomkostninger går til fradrag. Likevel dekkes slike saksomkostninger når sikrede kan godtgjøre at motparten ikke er søkegod.
- 11.1.3 Saksomkostninger ved forlik:
Inngås forlik ved at sikredes krav i det vesentlige er tatt til følge, eller etter at sikrede ved dom har blitt tilkjent saksomkostninger, må sikrede på forhånd ha godkjennelse fra selskapet dersom det skal avtales i forliket at hver av partene skal bære sine egne omkostninger. Uten slik godkjennelse fra selskapet går tilkjente saksomkostninger i dommen til fratrukk i erstatningen.
- 11.1.4 Hvilke domstoler tvisten må høre inn under.
Tvisten må høre inn under de alminnelige domstoler (jfr domstoloven § 1) og ha oppstått mens forsikringen var i kraft. Dersom saken føres for særdomstol (jfr domstoloven § 2), dekkes ikke utgifter ved saken før den eventuelt bringes inn for de alminnelige domstoler. Ingen utgift til forberedelse og behandling for særdomstolen kan kreves dekket.
- 11.1.5 Tvist etter at motorvognen er solgt.
Dersom den forsikrede motorvogn er solgt, og forsikringen opphørte i forbindelse med salget, dekkes likevel tvist hvor sikrede er part i egenskap av tidligere eier.
- 11.1.6 Tvist oppstått før forsikringen trådte i kraft.
Rettshjelputgiftene dekkes ikke dersom sikrede ved forsikringens ikrafttreden var kjent med det som senere ble tvistegrunnlag, og forstod eller måtte forstå at tvisten kunne oppstå.

11.2 Forsikringssum.

Den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til kr 80 000 selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpforsikring i forskjellige selskap, eller om den/de sikrede har rettshjelpdekning under flere forsikringer i ett eller flere selskap. Selskapets ansvar er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken, dersom utgiftene ikke er godkjent av selskapet på forhånd.

11.3 Utgifter selskapet ikke dekker

Selskapet dekker ikke utgifter ved

- 11.3.1 tvist som har sammenheng med entreprise eller transportoppdrag, eller sikredes yrke eller erverv, herunder tvist som har sitt utspring i yrkesskade eller yrkessykdom.
- 11.3.2 tvist som har sammenheng med eller sitt utspring i separasjon, skilsmisse, barnefordeling, samværsrett, farskap, arv, krav om omstøtelse av gave, underholdsbidrag, bodeling, økonomisk fellesskap etablert av samboende og oppløsning av husstandsfellesskap, samt skiftesaker.
- 11.3.3 tvist som alene hører inn under namsmyndighetene.
- 11.3.4 tvist som gjelder veksel sak, inkassosak hvor fordringen er ubestridt, gjeldsforhandlingssak og sak som gjelder konkurs- eller akkordforhandling dersom sikrede er konkurs- eller akkordskyldner.
- 11.3.5 straffesak, ærekrenkelsessak eller sak om erstatningsplikt etter skadeerstatningsloven § 3-3 (visse personlige krenkelser), straffeloven § 229 (legemsbeskadigelse), skadeerstatningsloven § 3-5 (oppreisning) og § 3-6 (ærekrenkelse og krenking av privatlivets fred).
- 11.3.6 tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak.
Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt utnyttet. I tilknytning til søksmål er enhver utgift pådratt under forvaltningsbehandlingen unntatt fra dekning.
- 11.3.7 tvist om advokatsalær eller utgifter til sakkyndige.
- 11.3.8 tvist i saker om personskader etter bilansvarsloven, før det fra motorvognens trafikkforsikringsselskap, foreligger skriftlig avslag om å dekke sikredes nødvendige og rimelige utgifter til juridisk bistand før saksanlegg.
- 11.3.9 utgifter pådratt før tvist er oppstått.

11.4 Skadeoppgjør

- 11.4.1 Vil sikrede søke erstatning under rettshjelpforsikringen må selskapet underrettes snarest mulig og senest ett år etter at advokat er engasjert. Underretningen skal skje skriftlig. Dersom advokat benyttes under den offentlige forvaltningsbehandling eller for særdomstol, regnes fristen for melding til selskapet fra det tidspunkt hvor den offentlige forvaltningsbehandling er fullt utnyttet eller saken bringes inn for de alminnelige domstoler.
- 11.4.2 Sikrede velger selv en advokat som etter sakens art og sikredes bosted passer for oppdraget.
- 11.4.3 Sikrede plikter å begrense utgiftene til rettshjelp mest mulig, og bærer selv omkostninger forårsaket uten rimelig grunn. Er det flere parter på samme side med likeartede interesser, kan selskapet kreve at disse benytter samme juridiske og tekniske bistand.
- 11.4.4 Selskapet kan kreve å bli holdt underrettet om omfanget av de utgifter som kreves dekket under forsikringen. Sikrede skal informere selskapet om hvilke utgifter som er påløpt under eventuell behandling i særdomstol, eller under eventuell forvaltningsbehandling av klage på offentlig forvaltningsvedtak.

Ved krav om oppgjør har selskapet den samme rett som sikrede til å få dokumentert hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Medgått tid skal spesifiseres. Før endelig oppgjør foretas, kan selskapet kreve dokumentasjon for at egenandel er betalt.

Spørsmål om utgiftenes rimelighet kan forelegges Den Norske Advokatforening.

Selskapet kan for øvrig kreve at sikrede begjærer salæret fastsatt av retten i henhold til tvistemålslovens § 52.

12 Avbruddsforsikring

- 12.1 Når det fremgår av forsikringsbeviset at det er dekket avbruddsforsikring, omfatter forsikringen erstatning for avbruddstap med det beløp pr. dag som er avtalt. Antall dager erstatning ytes for, er begrenset til avbruddstiden, maksimalt 43 dager regnet fra 1. dag.
- 12.2 Avbruddsforsikringen gjøres gjeldende når motorvognen settes ut av drift som følge av en erstatningsmessig kasko- eller maskinskade og at skaden overstiger egenandelen nevnt i pkt 7.4.4, eller at den har vært stjålet.
- 12.3 Erstatningsberegningen.
 - 12.3.1 Tyveri
Ved tyveriskade løper avbruddstiden fra og med første dag etter at melding om tyveriet er mottatt av selskapet. Avbruddstiden omfatter antall dager kjøretøyet er unndratt sikredes disposisjon, medregnet den tid kjøretøyet eventuelt står til reparasjon etter at det er funnet igjen. Foreligger det totalskade (se pkt 7.3.1), fortsetter avbruddstiden å løpe i henhold til reglene i pkt 12.3.3 med den endring at denne del av avbruddstiden regnes fra og med den dag selskapet avgir tilbud om erstatning. Avbruddstiden er begrenset til 43 dager.
 - 12.3.2 Reparasjon
Blir skaden reparert, regnes avbruddstiden som antall hele dager fra og med første dag etter at reparasjonen er påbegynt til den er ferdig avsluttet. Avbruddstiden settes til normal reparasjonstid i henhold til takstrapport. Kan ikke reparasjonen påbegynnes med en gang, kan i tillegg beregnes et ventetillegg for det antall dager det virkelig er ventet - inntil normal reparasjonstids lengde og begrenset til 15 dager. Avbruddstiden er begrenset til 43 dager inkludert eventuelt ventetillegg.
 - 12.3.3 Totalskade
Ved totalskade på hele kjøretøyet (se pkt 7.3.1), regnes avbruddstiden som antall hele dager som nødvendig går med til å skaffe tilsvarende kjøretøy regnet fra da skaden ble meldt selskapet. Avbruddstiden er begrenset til 15 dager etter at selskapet har gitt melding om at det vil kondemnere kjøretøyet. Avbruddstiden er i alle tilfeller begrenset til 43 dager.
- 12.4 Selskapet svarer ikke for følgene av streik, lockout o.l.
- 12.5 Hvis en av partene forlanger det, skal spørsmålet om avbruddstidens lengde avgjøres ved skjønn på samme måte som beskrevet i motorvognforsikringsvilkårene.
- 12.6 Selskapet trer inn i sikredes eventuelle erstatningskrav mot tredjemann.